

лъзници, които бавно ни превозватъ. Играемъ си на **родна индустрия**, която ни струва скъпо и прескъпо. Играемъ си на **общественъ животъ**, като оставяме престъпника да прилага законитъ, безнравственика да ни учи на моралъ, простака да ни просвѣщава.

Вчера и днесъ. Ние се лъжемъ, като смѣтаме, че ще можемъ безнаказано да живѣемъ така, както сме живѣли досега. Не бива да се мамимъ повече! Сами виждаме, какви сж последицитъ отъ тази игра на животъ. Залавяме се за много работи, ужъ да покажемъ, че живѣемъ като другитъ народи, а нито една не свършваме както трѣбва. Наказанията ни сполитатъ. Земедѣлското стопанство пропада. Селата сж западнали, обеднѣли. Западането имъ не се дължи на войнитъ. То се дължи на това, че ние все сме играли на животъ. Трѣбва да туримъ край на тази игра.

Вчера сме играли на животъ, живѣли сме какъ да е. Сами виждаме, че днесъ не може вече така да се живѣе. Трѣбва да промѣнимъ живота си. Не да го играемъ, а да го живѣемъ истински и сериозно. Трѣбва да се стреснемъ. **Трѣбва да организираме живота си.** Да го направимъ разуменъ, приятенъ, щастливъ.

Вчера животътъ ни минаваше леко. И да сгрѣшихме, не страдахме толкова. Днесъ животътъ е доста труденъ. Тежъкъ. Сгрѣшиш ли, пропуснеш ли това и онова — отиде! Мжно се поправя, всичко пропада!

Помогни си самъ! Ние забравихме своя дългъ като граждани и бащи, като стопани и родители и съ това си докарахме хиляди злини. Сполетъ ни тежка неволя. Животътъ ни съвсемъ се разори. Злото ни сгази тъй, че ние едва-едва живѣемъ.

Ще си затваряме ли още очитъ? Ще играемъ ли още на животъ? Ще бждемъ ли равнодушни къмъ своето нещастие?

Нашиятъ народъ е разбралъ, че въ тежки беди той трѣбва да се обърне преди всичко къмъ самия себе си. „Помогни си самъ, ако искашъ и другитъ да ти помогнатъ!“, казва той. Тази мъдростъ често го е спасявала. Опрѣнъ на нея, той запазилъ името и езика си презъ турското робство, когато гърцитъ се мъчили да го обезличатъ като народъ.

Народътъ се пробужда. Злото отваря очитъ на човѣка. Притиснатъ отъ злочестинитъ, нашиятъ народъ се пробужда. Той разбира, че играта съ живота съвсемъ ще го разори. И иска вече да живѣе сериозно, разумно. Ииска да се научи да живѣе човѣшки и щастливо. Картината на злото го е стрѣснала. — Той основава **читалища.** Вмѣсто да си губи времето въ праздни политикански разправии и фанатизъмъ, той открива читалища; въ тѣхъ той се просвѣщава. Въ тѣхъ възмжжава. Въ тѣхъ се учи отъ опита на другитъ народи, какъ по-смыслено да устрои живота си. Какъ да подобри поминъка си, какъ да облекчи сждбата си.